

HJEMME HOS

Lars

Lars og jeg har hengt på de samme lyd- og bildeforumene i flere år. Og vi har titt og ofte møtt hverandre på messer, kurs og treff, noe som alltid har vært en hyggelig opplevelse. Første gangen jeg sa jeg ville besøke han var for nesten 6 år siden, lenge før jeg startet med å skrive Hjemme-Hos-artiklene. Dog har tilfeldighetene gjort sitt til at dette er første gangen jeg besøker kinoen hans på Kløfta. Det å lage reportasje hos noen jeg kjenner er

ikke enkelt, men det er ikke første gang det skjer. Problemet med å kjenne den du besøker er at man blir sittende å prate om alt mulig annet enn det som har med artikkelen å gjøre, og dermed har tiden en lei tendens til å fly fra en. Derfor er det enklere med folk man ikke kjenner, for her vil den naturlige innfallsporten og isbryteren naturlig nok være selve hjemmekinoen - den jeg har kommet for å skrive om. Men i dette tilfellet gikk tiden grundig fra oss,

og klokken var nesten 02.00 om natten før jeg satte meg i bilen for å reise hjem. Det var det imidlertid verdt!

Starten på en kino

Vel inne hos Lars viser det seg at han har sendt familien bort for anledningen. Åpenbart luktet han lunta og skjønte hva som var i gjære da jeg skulle komme, for kona og de to barna skulle ikke komme igjen før dagen etter. Og på den måten kunne vi

Kinoen vi besøker denne gangen har en del spesielle løsninger hvor lyd- og bildekvalitet henger nøye sammen. Godt kalibrerte elektrostatere og store subwoofere sikrer ikke bare silkemyk musikk-gjengivelse, men også en formidabel kinoopplevelse. Dessuten er automatisering og styring noe eieren ikke bare brenner for, men også jobber med til daglig.

Tekst og foto: Atle Kildahl Torp (atle.torp@hl-media.no)

ikke bare herje uforstyrret, vi kunne også holde på så lenge vi ønsket.

– Når var første gangen vi snakket om at jeg skulle ta meg en tur, innleder jeg den første spørsmålsrunden med, etter å ha blitt geleidet ned i det aller helligste.

– Den aller første gangen var for en evighet siden, påstår Lars og flirer, men første gangen vi snakket om et offisielt besøk var i fjor sommer. Husker du ikke det, spør han lattermildt tilbake.

– Egentlig ikke, sier jeg og tenker meg om. Men hvorfor er jeg ikke her før nå? Jeg kaster ballen tilbake til Lars. Ikke mest fordi jeg vil ha stemmen hans på diktafonen, men rett og slett fordi jeg ikke husker.

– Jo da, det var i fjor sommer. Jeg skulle bare fikse et par småting først. Og et par småting ble til en rekke store, men den gang var det fordi jeg ventet på en Yamaha DSP-Z11. Og etterpå var det et spesiallaget

rack som sto for tur. Og så ventet jeg på det nye styringssystemet, som jeg nå er ferdig med. Eller, i alle fall nesten. Noen småting gjenstår også når det gjelder dette, men alt i alt er jeg sånn noenlunde ferdig.

– Du sier ikke det, ironiserer jeg frekt, noe Lars ikke tar notis av. Men det var noe med høyttalerne også, var det ikke det, spør jeg som for å vise at jeg ikke er helt glemsk, og at jeg kjenner til den trangten nesten alle med denne hobbyen lider av, nemlig oppgraderingstrangen.

– Det stemmer. Ett eller annet gjorde at begge elektrostatpanelene røk på Martin Logan Vista. Men det var før vi snakket om at du skulle komme i offisielt ærend, så det teller ikke. Lars flirer, og påpeker at jeg muligens kan ha rett i min tvil om man noensinne blir ferdig når man er på det nivået vi befinner oss på nå.

– Så benken er ny? Og det samme er

receiveren, Presence-systemet, effektforsterkerne, nettverksspilleren, styringssystemet, bakhøyttalerne, projektoren, Blu-ray Disc-spilleren og ...? Jeg ser spørrende på Lars, og med armene utslått i en spørrende gest spør jeg om han kan du ikke ta det fra begynnelsen.

– Vel, jeg og kona kjøpte dette huset, og vi flyttet inn i jula 2001, begynner Lars etter å ha ordnet kaffe til oss. Den gang var det ikke i våre tanker at vi skulle ha oss en hjemmekino i kjelleren. Først i 2003, eller kanskje det var 2004, startet jeg i ny jobb hos Presentasjons Data. Med den stillingen fulgte det en firmabil, så jeg og kona hadde plutselig en bil for mye. Samtidig steg jeg inn i en ny verden hvor lyd- og bildeprodukter var en sentral del. Så vi bestemte oss for at pengene vi fikk for bilen skulle vi bygge hjemmekino for, og på dette punktet var både

jeg og kona helt enige. Vi var glade i å gå på kino, men med et lite barn ble tiden knapp, og kostnaden ved å gå på kino er også noe å ta med i beregningen.

– Ja, her snakker vi tross alt om voldsomme kostnader, sier jeg lurt.

– Nå vel, selve kinobilletten er ikke så dyr, men man skal gjerne være litt romantisk når man tar med kjæresten på kino, forklarer Lars, og forteller meg at det å spise ute er kostbart, i sær når man er to og skal prøve å holde en viss standard. Jeg mistenker at det ikke er den lokale kebabsjappa på Kløfta han sikter til, og nikker resignert for å få fortsettelsen.

– Uansett hadde vi en kjeller vi kun benyttet som lagringsrom. Da vi flyttet inn hadde det vært en vannskade her nede, og det eneste som sto igjen var restene av noe gammelt tregulv, og ellers var det betong og stenderverk. Dessuten var det en stor gammel teglsteinspeis i det største rommet, et rom den tidligere eieren hadde brukt som stue. Og i dette rommet, som var en del mindre enn slik det er nå, bygget vi oss en kino. Her skulle vi til og med ha projektor! Hvem hadde det på den tiden liksom, flirer Lars.

– Jeg husker den tiden som om det skulle vært i går, mimrer jeg tilfreds, og får plutselig en kvalmende følelse i magen når jeg tenker på hva vi faktisk var villig til å betale for projektorene den gang.

– Hvilken projektor kjøpte du, spør jeg nysgjerrig.

– Husker jeg ikke feil var det en Infocus

4805 eller noe slikt. Jeg tror oppløsningen var på 480x576 piksler, en oppløsning som ikke er langt unna skjermen på en Apple iPod touch. Dessuten hørtes den ut som en flymaskin når den sto på. Allikevel var det spennende med projektor og lerret, siden dette var noe nytt for de fleste. Større bilde var det ikke mulig å få, og de digitale projektorene var av en slik størrelse at alle kunne få plass til dem, og prisene begynte å bli overkommelige, om man i lys av dagens priser kan bruke det uttrykket. Kunnskapen sto det ikke bedre til med. Jeg kjøpte lerret og projektor uten å ofre en tanke på verken størrelser eller kasteavstand. Dette tenkte jeg heller ikke noe på når jeg monterte det opp, og resultatet var nedslående. Enda jeg hadde plassert projektoren helt bakerst i rommet fylte den ikke på langt nær hele bildet. Da var gode råd dyre, og etter å ha klødd meg litt i hodet slo jeg et hull i bakveggen, og skrudde opp projektoren i rommet bak. Da ordnet det seg heldigvis. Rommet ble dernest malt i en lys og trivelig farge, og alt var velstand. Sortnivå var et hett tema også på den tiden, men det vi klarte å hente ut av oppsettet den gang ville vi ledd rått av i dag. Så lyse vegger var ikke et problematisk valg den gang, i alle fall ikke i forhold til ønsket sortnivå. Det skulle imidlertid ikke vare lenge før teknologien akselererte fra oss alle sammen. Derfor varte det ikke lenge etter at kinoen vår var godt innviet og en naturlig del av huset, før jeg stod her nede og kikket meg litt rundt mens nye ideer raste rundt i hodet på meg.

Plutselig bestemte jeg meg brått for at her skulle det bygges om. Jeg gikk ikke engang opp for å si i fra eller for å skifte klær, jeg bare begynte å rive ned veggene. Det kom over meg helt spontant, og da kona ramlet ned trappa og lurte på hva jeg drev med fortalte jeg det som det var, at her skulle det bygges om. Hun mumlet noe om at hun kunne ikke huske vi hadde snakket om noe slikt, men hun protesterte ikke noe ut over dette. Så jeg fortsatte i samme tempo som jeg hadde begynt. Jeg pakket ned det utstyret jeg fortsatt hadde originalemballasjen til, og resten dekket jeg til med plast før jeg satte i gang med å rive den vanskeligste veggen – den av betong. Siden den ikke var en bærende del av konstruksjonen var det ikke nødvendig å støtte opp taket eller fatte andre tiltak, så etter to dager var den slått ned og restene ryddet ut. Og det var litt av en jobb siden det støvet noe aldeles forferdelig. Dermed var ikke veien lang fra tanken som hadde festet seg i hodet mitt den dagen jeg sto her nede og fikk det for meg at denne kinoen kunne bygges om, til jeg faktisk skjønnte at jeg kunne få det slik jeg ville ha det, og ikke bare slik jeg kunne få det etter rommets klare begrensninger. Det er stor forskjell mellom de to mulighetene, i alle fall har resultatet lært meg at det forholdt seg slik. Den gang var det panel på veggene, så dette fortsatte jeg med i den nye delen av rommet også. Eneste jeg har gjort bak dette panelt er å legge gips mot naboen. Selv om murveggen er svært tykk kan det ikke skade om

man sikrer seg mot sure naboer, selv om mine er det stikk motsatte av sure. Dernest malte jeg rommet i en mørkere farge, noe som føltes langt bedre når vi skulle se på film. Nå som rommet innbød til større lytteopplevelser på grunn av den mer optimale fasongen meldte det seg raskt noen enkle tanker om akustikkfremmende tiltak. Dette var det en del fokus på rundt omkring, men jeg hadde ikke planer om å gjøre det så veldig avansert. Jeg ville begrense første-refleksjonene i det frekvensområdet som oppleves som mest lyttetretende, og fant ut at det å trekke veggene i et tykt stoff ville være nok for å oppnå det jeg ville og slik ble det; det var kanskje der og da interessen for virkelig god lyd meldte seg. Summa summarum ble nå dette resultatet, og jeg

som sto nede ikke kom opp, og jeg selv ikke kom meg ned, måtte de finne verktøy for å pigge vekk hele denne muren selv. Så på den måten fikk vi sofaen ned, men til en ganske høy pris. Særlig populært ble det heller ikke, men vi fikk en fin og åpen løsning.

Utstyr

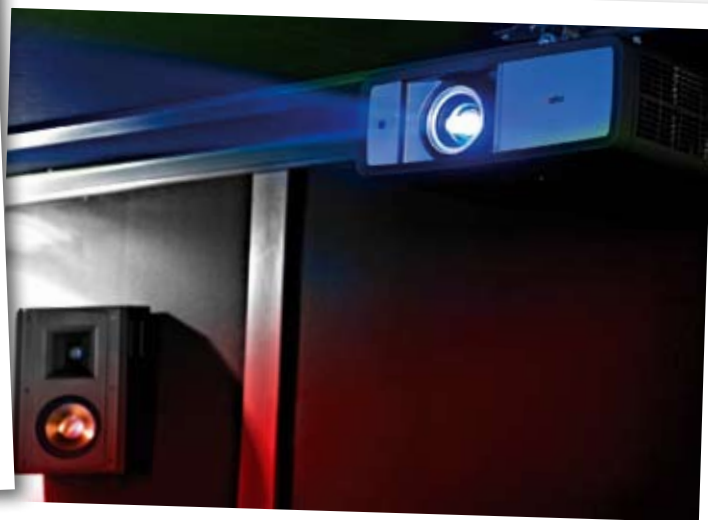
– Det ser slettes ikke verst ut, bemerker jeg løgnaktig mens jeg betrakter den nakne rāmuren Lars ikke har rukket å pynte på enda. Litt svinn må man dessuten regne med, fortsetter jeg. Men fortell meg heller om valgene du har gjort på utstyrssiden.

– Hvilke valg, spør Lars og plukker opp styringsenheten til Sonos-systemet, som står som en hvit Fugl Fønix blant alt det

skru av systemet for å skjønne hvorfor. Fra å ha lyd direkte fra senterhøytaleren til å få lyden plassert oppe på forskjellige steder på lerretet er helt utrolig kult. Troverdigheten blir langt større, og dette er det ingen som skjønner før de får høre det med egne ører. Og derfor ble det en Z11. Jeg kunne valgt en mindre Yamaha, men jeg ville ha med surround back, og da er Z11 eneste mulighet.

– Den er en viktig komponent med andre ord, spør jeg.

– Definitivt! Men den er ikke det eneste produktet som er viktig. Nå er jeg i ferd med å gå for streaming av musikk i stedet for CD-spiller. Derfor har jeg nå denne Sonosen på prøve, og jeg tror helt sikkert jeg kommer til å gå for en slik. Til og med

føler jeg er svært nær et mål slik jeg har det nå. For lyden ble nesten latterlig mye bedre! Det eneste skåret i gleden kom når jeg kjøpte en ny sofa for å bruke på rad nummer to, som var den andre fordelen med større rom. Først viste det seg at sofaen ikke lot seg smette inn i trappegangen, siden denne var utstyrt med et trappeshus og en dør på toppen mot stua. Så først måtte dette lille problemet bokstavelig talt fjernes. Når dette var gjort var det fri passasje, og et par av de 6-7 gutta som var der for å hjelpe meg med den blytunge sofaen gikk ned i trappa for å løfte i front av møblet. Det gikk fint en liten stund, men plutselig satt den bom fast i et utstikk av pyntemur halvveis nede i trappa. Og selv om vi var mange sterke hender fikk vi den verken opp eller ned. Jeg selv sto oppe og klødde meg grundig i hodet, men etter hvert fant jeg ut at faenskapet skulle ned koste hva det koste ville. Alt verktøyet lå nede i kjelleren, og siden bæremannskapet

sorte nederst i racket.

– Ayon, Yamaha, Doxa, Sonos og Martin Logan for å begynne med noe. Apropos Martin Logan, hvordan kom du på den vanvittige ideen om å bruke disse sammen med Klipsch? De befinner seg vel på hver sin side av en eller annen skala spør du meg.

– Det har du nok rett i, istemmer Lars. Men allikevel fungerer det over all forventning. Men for å fortelle litt om de valgene jeg har gjort kan vi starte med noe jeg vet du selv brenner for, nemlig Yamahas Presence-system. Fra den dagen jeg selv hørte det var jeg også solgt. Og hva er det som kan få relativt fornuftige mennesker til å legge alle økonomiske sperrer til side og fly til nærmeste forhandler for å kjøpe seg en receiver til 50.000,-? For det var det som skjedde med meg også. Jeg kan ikke tenke meg en hjemmekino uten Z11, og du vet sikkert like godt som meg at det er bare å

jeg, en skikkelig datanerd, klarer å sette den opp ...

– Er du en datanerd?

– Ja, altså ikke en datanerd i ordinær forstand, men det stikk motsatte. Jeg kan ingenting om data og nettverk, og da er utstyret nødt til å være enkelt å sette opp, og det er Sonos. Doxaene er også nye, og disse har jeg også på prøve. Jeg hadde et par Ayon Typhoon-blokker her, men de ble litt for dyre for meg, og Doxaene er definitivt gode, så vi får se.

– Men hva med Klipsch og Martin Logan, sier jeg og ser misbilligende på de to rake motsetningene av noen høytalere som pryder store deler av rommet. Fungerer virkelig dette sammen?

– Jeg gidder ikke prøve å forklare, du får høre selv. Lars gliser og går av sted for å hente noe å drikke til oss. Mens han er borte plukker jeg opp den store styringsenheten til Sonosen og navigerer meg

gjennom artister og album. Og her ligger alt i et eneste rot. Dermed prøver jeg meg på å navigere meg via mappestrukturen i stedet, noe som fungerer. Og det første jeg spør Lars om når han kommer tilbake er om han ikke har tenkt til å tagge musikkfilene sine skikkelig.

– Du oppdaget det raskere enn jeg trodde, flirer Lars. Jada, jeg har ikke kommet så langt, så du får navigere via map-pene i stedet. Dette er helt nytt for meg, men allikevel vet jeg allerede nå at dette er

fremtiden også her hos oss.

– Jeg vet hvordan det forholder seg, sier jeg og forklarer at jeg selv har brukt mange titalls timer – om ikke hundretalls – for å tagge mine egne musikkfiler skikkelig.

– Hva med styringssystemene du har satt opp, spør jeg, og kikker på boksen som sitter skrudd oppunder racket.

– Det begynner å fungere det også. Det gjenstår litt finpusning, siden styringsap-plikasjonen mot iPod touch er på betasta-

diet enda, men sjekk her.

Lars viser meg hvordan han via et intrikat system bestående av IR, RS-232 og WIFI kan styre det aller meste i racket med iPod-touchen, noe som ikke er mindre enn imponerende.

– Så hva blir neste forandring i kinoen, spør jeg og kikker på klokka. Den er nesten midnatt, og jeg har enda ikke tatt bilder eller fått en demo. Men jeg uroer meg ikke særlig over det, siden jeg har tenkt til å

sove lenge dagen etter.

– Vel, egentlig er jeg fornøyd med både rom og anlegg slik det er nå. I det siste har jeg riktignok sett mer og mer på muligheten for 2.35:1-lerret. Men jeg er mest redd for hva jeg faktisk må ofre i den forbindelse, sier Lars og ser på meg med ett blick jeg ikke klarer å tyde.

– Ofre, spør jeg inntrengende når jeg skjønner at Lars tenker på noe han burde dele med min diktafon, og dermed Hjemmekinos lesere.

– Jo, altså, skal jeg først gå for 2.35:1 vil jeg ha bredere lerret. Det betyr at jeg må flytte høyttalerne lengre ut på siden. Og det vil gå ut over stereoperspektivet når jeg hører på musikk.

– Og det vil du selvfølgelig ikke ofre?

– Absolutt ikke, sier Lars. Så her må det tenkes grundig. Skal vi sette i gang med demoen?

Skjønnheten og udyret

– Vil du høre på musikk først, spør Lars og gir meg styringsenheten til Sonos-systemet.

– Spiller du musikk med eller uten subwoofer, undrer jeg og ser på de store subwoofere som opptar størstedelen av hvert sitt hjørne i front.

– Det kommer helt an på humøret og musikktypen. Men nå er de ikke koblet inn siden receiveren står på Pure Direct.

Jeg henter opp noen kjente sanger fra harddisken til Lars, og begynner straks etter første tone og mimre fra tiden jeg selv hadde Martin Logan. At Doxa fungerer svært tilfredsstillende på disse høyttalerne er allerede åpenbart, og jeg legger flere og flere låter i spillelisten. Jeg raser gjennom én etter én av mine egne favoritter, og tenker at et slikt musikk-system er fantastisk hendig selv om lyd-kvaliteten nok ikke er helt på høyde med den fete CD-spilleren som ruver ved siden av venstre høyttaler. Men brukervennligheten er på et skyhøyt nivå, og jeg tar meg i å begynne med kritisk lytting i et rom jeg ikke kjenner, på et oppsett som åpenbart har noe å slå i bordet med. Jeg må på et tidspunkt spørre Lars om han er sikker på at subwoofere ikke står på, for Vistaene har en fabelaktig dyp

Utstyrsliste:

Styring

Anlegget og lyset (X-comfort) styres av Crestrons CP2E prosessor med IR, RS-232, I/O-porter og reléutganger. Crestron blir også styrt med Command Fusion sitt eget styringsprogram, via Apple iPod touch

Bilde

- Sanyo PLV-Z3000
- Euroscreen Vision Greyline 100"

Elektronikk

- Yamaha Z11
- Ayon CD-3
- Sony BDP-S550
- Canal Digital HD-tuner
- Sonos
- Doxa Model 73
- Sony PS3

Høyttalere

- MartinLogan Vista (front)
- MartinLogan Stage (senter)
- 4stk Klipsch RS-52 (surround)
- 4stk Klipsch RS-42 (Presence)
- SVS PC13 Ultra (subwoofere)

Møbler

- Vuelta (sofa foran)
- Italsofa (sofa bak)
- Stereobenk (spesiallaget)
- Kabler
- Tara Labs, Better Cables og Van den Hul

Demping

- Seam-panel fra Acoustic-tuning
- Scenemolton

og stram bassgjengivelse. Lars bekrefter at så er tilfelle, og jeg lar meg henført rive med av musikken. Etter hvert finner vi ut at klokka faktisk flyr fra oss, og Lars skrur på projektor og Blu-ray Disc-spiller.

– Det er selvfølgelig kun Blu-ray som gjelder, mer konstaterer enn spør jeg, noe Lars bekrefter med et nikk der han står med ryggen til borte ved filmsamlingen. Han kommer tilbake med et knippe filmer. Det viser seg at mine mistanker om at enkelte filmer automatisk adopteres som passende demofilmer av den gruppen mennesker jeg selv tilhører. I dette tilfellet er det *Transformers*, *Sin City*, *Black Hawk Down*, *Iron Man* og *The Incredible Hulk* som legges i spilleren etter tur.

Og for hver scene jeg får oppleve på dette anlegget forundres jeg mer og mer over

hvordan samspillet mellom Martin Logan og Klipsch – skjønnheten og udyret – faktisk fungerer. Den silkemyke og tydelige frontrekken akkompagneres av steintøffe effektkanaler, og det hele er svært troverdig. Og siden lyden fra den tettpakkede frontrekken er massiv som en vestlandsstorm i november passer det utrolig bra med nettopp slike demofilmer som Lars har funnet frem. Stemmen til Mickey Rourke i *Sin City* plasseres på grunn av Presence-systemet til Yamaha nøyaktig på lerretet, og plutselig fremstår den ikke lengre som en kommentatorstemme til filmen, men som det den skal være, nemlig et speil til Mickeys tanker. Og mens klokka tikker ubønnhørlig mot morgen, og Lars setter på den ene filmen etter den andre, fryder jeg meg stort over at det finnes folk som går så langt som dette. Folk som er gale nok til å ta den helt ut, og som attpåtil har familiens velsignelse til å bruke en stor seksjon av huset utelukkende beregnet på film og musikk. Og ettersom tiden flyr økes

volumet til et punkt hvor Lars urolig skotter mot vegg til naboen og deretter klokka. Men jeg har fått min dose av opplevelser for i kveld, og for en god stund fremover også. Og vi avslutter dermed med scenen fra *Hulk* hvor han utsettes for lyd-puls-generatorene, en særpassende scene i denne særpotente kinoen på Kløfta...

Oppsummering

Kinoen til Lars og hans familie er et utsøkt eksempel til etterfølgelse. Hjemmekinoer generelt er beviselig ikke bare et sted hvor man kan spille Playstation og se på film. Her kan man også sette seg ned med et glass vin og en god CD, og bare nyte kveldsroen i komfortable omgivelser. Og samme hva Den Norske Turistforening måtte mene om klisterføre i vakker norsk natur og storslåtte naturopplevelser på rødmerkede løyper, er det lite som kommer opp mot en skikkelig kinokveld i sin egen hjemmekino!

